

звуквидобування і звуковедення на інструменті, темброво- і образно-асоціативні покази, що підсвідомо і свідомо підказує музикантам характер виконання, мовлення, підсилюючи вплив повідомлення, є в арсеналі кожного диригента. Великими виразними і образотворчими можливостями володіє кисть руки, яка може імітувати різні види дотиків: стосуватися, гладити, натискати, ударяти. При цьому відчутні уявлення, асоціюючись зі звуковими, допомагають висловити різні темброві і штрихові особливості звучання.

Висновки. Оскільки оркестровими диригентами стають вже професійно зрілі музиканти, які мають певний досвід інструментально-виконавської діяльності в плані музичного мислення, акторського комплексу та техніки гри, форм ігрових рухів на інструменті, вони використовують, свідомо чи підсвідомо, цей досвід у своїх диригентських рухах. Така практика представляється цілком «законною», логічною, адже звертаються диригенти до граючих інструменталістів, які безпосередньо втілюють художні наміри, диригентські та свої особисті, в звуковій реалізації даного музичного твору. Сама ж ця реалізація здійснюється в процесі гри на інструменті (інструментах) за допомогою жестової диригентсько-виконавської мовної системи, до якої органічно входять форми ігрових рухів інструменталістів.

Список використаних джерел

1. Мурза С. А. Диригентський жест як інструментально-виконавський феномен: компаративно-технологічний підхід: дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / Одеськ. нац. муз. акад. імені А. В. Нежданової. Одеса, 2021.
2. Черноіваненко А. Д. До проблеми музичного мислення: від мислення на інструменті до мислення інструментом. Музичне мистецтво і культура. Вип. 1(28). Одеса: Астропринт, 2019. С. 162-176.

Муха Ярина,
викладачка Полтавської дитячої музичної
школи № 2 ім. В. П. Шаповаленка,
Кудінова Оксана,
викладачка Полтавської дитячої музичної

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА НА ЗАНЯТТЯХ У МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ

***Анотація.** У статті висвітлюється важливість формування музичної культури особистості, зазначається, що музична культура особистості передбачає індивідуальний соціально-художній досвід у сфері музичного мистецтва, зміст естетичного, ціннісного, особистісного ставлення до музики. Розкриваються педагогічні задачі формування музичної культури молодшого школяра у мистецькій школі.*

***Ключові слова:** музична культура, молодший школяр, педагогічні задачі, музичне мистецтво.*

Видатний український педагог В. Сухомлинський наголошував, що музика є одним із наймогутніших засобів виховання, який надає естетичного забарвлення духовному життю людини. Він підкреслював, що пізнання світу почуттів неможливе без розуміння й переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику й діставати насолоду від неї [Сухомлинська О. Виховання як соціальний процес: особливості сучасних трансформаційних змін // Шлях освіти, 2004. № 2. С. 2-5.]. Ці слова видатного педагога-гуманіста конкретизують його думку про музичне виховання як першооснову у вихованні людини.

У процесі навчання ставлення школярів до музичного мистецтва повинне набувати якомога більшої естетичної орієнтації. Дуже важливо, щоб кожен твір, який звучатиме на занятті у мистецькій школі, став для дітей важливим, залишив слід у їхніх серцях. Для цього потрібні сприятливі умови, а особливо – обережне ставлення педагога до музичної діяльності дітей, доброзичлива увага до них.

Починаючи працювати із першокласниками, учитель задумується над тим, який шлях навчання дітей обрати, як досягти ефективного впливу

музики на учнів, якими програмами і посібниками користуватися. Але не можна вчити дітей взагалі не задумуючись про кінцеву мету виховання, той ідеальний стан, до якого слід підвести учня.

Якщо уявити кінцевий результат музичного навчання у дитячій музичній школі теоретично, оскільки цей процес нескінчений, то в світлі сучасних наукових поглядів у дітей має формуватися музична культура як невід'ємна частина духовної культури особистості. Під музичною культурою слід розуміти індивідуальний соціально-художній досвід особистості у царині музичного мистецтва.

У музичній естетиці під музичною культурою суспільства слід розуміти єдність музики та її соціального функціонування. Це складна система, що об'єднує музичні цінності, усі види діяльності щодо їх створення, збереження, відтворення, сприймання і використання; суб'єктів такого виду діяльності з їх знаннями, уміннями і навичками, відповідні заклади з їх матеріальною базою, що забезпечують цю діяльність.

Отже, під музичною культурою особистості розуміють її індивідуальний соціально-художній досвід у сфері музичного мистецтва, зміст естетичного, ціннісного, особистісного ставлення до музики.

З поміж інших видів мистецтва із музикою дитина зустрічається найраніше, ще в колысці. Вона набуває по черзі та ступенево почуття і усвідомлення поодиноких складників музики. Насамперед ритму, а опісля мелодії.

Свої перші кроки у світ музики дитина робить ще до школи. Вона слухає її, дивлячись дитячі мультфільми і передачі, де музика є одним із засобів емоційного впливу. Музика викликає у дитини почуття радості; часто її слухання супроводжується рухами, підспівуванням мелодії. Дитина дошкільного віку залучається до музики цілеспрямовано на музичних заняттях у дитячому закладі освіти. У неї розвивається емоційна чуйність, музичний слух, вона здобуває початкові навички слухання музики, співу, музично-ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах.

Першокласники з перших уроків виявляють помітну цікавість до музики рухливої, веселої, життєрадісної за характером. У міміці, жестах, рухах під музику вони відкрито виражають свої переживання, почуття задоволення. Цю щирість переживань важливо зберігати і надалі прилученні дітей до музичного мистецтва. Важливо не втратити бажання слухати, співати, грати на інструменті, коли дитина починає навчання грі на музичному інструменті безпосередньо у стінах мистецького спеціалізованого закладу.

Мета музичного виховання у музичній школі не тільки навчити грі на інструменті, співу, але й сформувати музичну культуру, яка передбачає:

- морально-естетичні почуття і переконання, музичні смаки і потреби;
- знання, навички й уміння, без яких неможливе засвоєння музичного мистецтва (сприйняття, виконання);
- музичні творчі здібності, що визначають успіх музичної діяльності.

У цьому аспекті важливим є добір музичного матеріалу у класі баяна, зокрема педагог має звернути увагу на те, що мелодії повинні бути простими, популярними, веселими, бадьорими, життєрадісними. Слід уникати складних дисгармонійних, оглушливих звуків, бо вони справляють негативний вплив, перезбуджують дітей, викликають порушення дисципліни. Так само не підходять твори, що викликають негативні емоції – тугу, сум, страх, злість. У залежності від мети найкраще добирати твори класичної музики, сучасні зразки сольного, оркестрового, джазового, квартетного, хорового виконання. Дітям подобаються марші, ритмічні мотиви, веселі, бадьорі пісні, їх можна застосувати як мелодії без слів, з виділенням ритму або окремих окликів плесканням у долоні, притупуванням, частковим чи повним виконанням тексту.

Обґрунтовуючи музичне навчання в якості взаємодії вчителя і учня, вчені зазначають наступне: з одного боку, вчитель керується у своїй діяльності метою музичного навчання; з іншого боку, в процесі оволодіння музичною культурою у школярів формуються певні якості особистості.

Виділимо три провідні педагогічні задачі, які можливо реалізувати на основі сприймання діяльнісно-практичного ставлення до музичного мистецтва. Вони передбачають різні грані включення молодших школярів до процесу оволодіння музичною культурою.

Перша задача – формування емоційного ставлення до музики на основі її сприйняття. У школярів необхідно розвивати емоційний відгук на музику, точність емоційного проникнення в її образну сферу; пробуджувати активне бажання засвоювати знання, набувати уміння і навички, бажання слухати і виконувати музику; виявляти зв'язки музики з життям. Вирішуючи цю задачу, необхідно враховувати специфіку емоційного за своєю природою музичного мистецтва, особливості емоційного впливу музики на формування у школярів потреби в спілкуванні з мистецтвом.

Друга педагогічна задача спрямовується на формування усвідомленого ставлення до музики. Учні важливо набути досвід усвідомленого сприйняття творів; вміти застосовувати музичні знання; не тільки відчувати, а й розуміти характер музичних творів, логіку їх розвитку. Вирішення цієї задачі зв'язано з формуванням у школярів художнього мислення, вміння самостійно застосовувати знання у нових умовах. Обидві ці задачі реалізуються у єдності; усвідомлене ставлення до музики формується на основі досвіду її емоційного і образного сприймання, і навпаки.

Третя педагогічна задача – це формування діяльнісно-практичного ставлення до музики у процесі її виконання. Вирішення цієї задачі передбачає таку спрямованість формування музичної культури, яка зв'язана з розвитком музично-слухових уявлень і виконавських навичок. При цьому важливо надати учням відчуття внутрішньої спорідненості з процесом музичної творчості, втілення музичних образів.

Отже, значення музики для навчання і виховання дітей важко оцінити і врахувати. Вона має колосальні можливості емоційного, морального, оздоровчого і функціонального впливу, духовного збагачення учнів і є основою формування музичної культури особистості.

Список використаних джерел

1. Дін Юнь Формування музичної культури молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в мистецьких позашкільних закладах освіти : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2016. 228 с.
2. Міськова Н. Особливості формування музичної культури молодших школярів на сучасному етапі // *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. 2016. Вип. 2. С. 171-176.

Назаренко Анна,
викладачка Полтавської дитячої
художньої школи ім. Святослава
Пашинського (м. Полтава)

РИСУНОК ГОЛОВИ ЛЮДИНИ

***Анотація.** Рисунок голови людини є основою портретного жанру та є найбільш складним видом малювання. Велике значення при цьому мають вивіреність побудови та сприйняття форми. За допомогою рисунка голови можна передати характер людини, її вік, соціальний статус, настрій. В опануванні портретного жанру важливим є знання пластичної анатомії.*

***Ключові слова:** характер, форма, лінія, побудова, пропорції, співвідношення, деталі, тон.*

Рисунок голови людини містить декілька етапів. Перш за все необхідно, спираючись на антропологічні та анатомічні знання, виконати рисунок черепа людини та рисунки гіпсових зліпків частин обличчя – очей, носа, губ, вуха. Краще починати виконання рисунку голови з гіпсового прикладу і тільки потім переходити до рисунку голови з натури. На цьому етапі важливі не тільки знання пропорційних співвідношень, але і вміння моделювати об'єм у різних положеннях і ракурсах. Характер побудови форми голови, незалежно від її різноманітних індивідуальних рис, ґрунтується на однаковій для всіх анатомічній та конструктивній структурі.